

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 556 sahifa,
22-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshano Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	

Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
<i>A. S. Umarov</i>	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
<i>Эргашев Серожиддин Султонмуродович, Маматов Исломбек Ильесович</i>	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
<i>Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna</i>	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi	102
<i>Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi</i>	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari	106
<i>Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich</i>	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv	111
<i>To'ychiyeva Mahfuza Umarkulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi</i>	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
<i>Elmirzayeva Maftuna Dusmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari	122
<i>Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari	126
<i>Haytbayeva S. R.</i>	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
<i>Kadirova Nigora Saxibjanovna</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
<i>Samiyeva Zuleyxa Uktamovna</i>	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari	139
<i>Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li</i>	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish	145
<i>Yuldasheva Dilorom Husniddin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
<i>Toshpulatova Aziza Toyirovna</i>	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	155
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li</i>	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari	159
<i>Begmatov Raximkul Olimovich</i>	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari	164
<i>Narziyeva Mastura Sunnatovna</i>	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	168
<i>Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi</i>	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	173
<i>Qo'chqorov Nodir Bozorovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar	178
<i>A'zamqulova Zilola Sunnat qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari.....	183
<i>Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi</i>	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar	187
<i>Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li</i>	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari	190
<i>Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>	

O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili.....	194
<i>Xudoyberdiyeva Dilfuza Alisher qizi</i>	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
<i>Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich</i>	
Dizartriyali bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili	202
<i>Mamatova Muzayyana Batirovna</i>	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means	205
<i>Omonov Baxtiyor Uktamovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish.....	208
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna</i>	
Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari.....	212
<i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati	216
<i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning ilustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari.....	221
<i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	
Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication	224
<i>Fayziyeva Parvina</i>	
Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi	227
<i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	
Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi.....	235
<i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	
Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlari.....	238
<i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	
Spheres of Language Use.....	243
<i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi.....	246
<i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari.....	251
<i>N. Jurayev</i>	
Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil	255
<i>Nargiza Ergasheva</i>	
Talabalarining dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli	259
<i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	
Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar)	264
<i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	
O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi.....	269
<i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	
Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi.....	273
<i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	
Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori.....	278
<i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	282
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	285
<i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	

Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari.....	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции.....	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов.....	319
<i>Рахимходжаева В. С.</i>	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета.....	325
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Анализ разработки женских коллекций с использованием стилистических и конструктивных особенностей ретро-моды	329
<i>Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.</i>	
Использование современных образовательных технологий в начальной школе как средство развития познавательной активности учащихся	333
<i>Фазилова Гулчехра Ахмедовна</i>	
Nyuman (Newman) xatolar tahlili modelining geometrik isbotlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati.....	337
<i>Davletov Davronbek Egamberganovich</i>	
"Informatika" fani mavzularini taksonomik yondashuv asosida o'qitish	343
<i>Axrarov Baxtiyor Sagdullayevich</i>	
O'qituvchi faoliyatida pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash metodikasi.....	347
<i>Xomidjonov Abrorjon Olimjon o'g'li</i>	
Rus-o'zbek tarjimashunosligining zamonaviy tendensiyalari.....	351
<i>Kudratov Kamoljon Islomovich</i>	
Kompyuterga qaramlikning o'smirlarga ta'siri va uning psixologik oqibatlari.....	356
<i>Kushakova Nargiza Islambayevna, Ergasheva Sarvinoz Shavqiddin qizi</i>	
Musiqaning neyropsixologik rivojlanish va ta'lim jarayonidagi ahamiyati	360
<i>Xikmatova Shohida Xikmatovna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida inklyuziv ta'lim o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirish	364
<i>Alimardanova Sitara Ikrom qizi</i>	
Comparative and Conceptological Trends in Linguoculturology	367
<i>Ablakulov Ilkhom</i>	
Boshlang'ich ta'limda kreativ ta'lim muhitini rivojlantirish asosida o'quvchilarning muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish	370
<i>Abdullayeva Ujalg'as</i>	
Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda sun'iy intellektdan foydalanish usullari.....	373
<i>Aglamova Shahzoda Sobirovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Bokschi qizlar texnik harakatlarining kinematik ko'rsatkichlar asosida takomillashtirish metodikasi 378 <i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>
	O'quv jarayonida formativ baholashning evolyutsion-xronologik tahlili 383 <i>Davidova Dilnoza Tadjibayevna</i>
	Oliy ta'limda "Smart Education" texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi 388 <i>Dilrabo Amriddinova, Abdulxalilova Surayyo Ahad qizi</i>
	Zamonaviy ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini baholash kompetensiyalarini rivojlantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlari 392 <i>Majidova Hilola Eshquvat qizi</i>
	Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari 396 <i>Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi</i>
	Jismoniy tarbiya o'qituvchilarini sport marketologi faoliyatiga tayyorlashning zarurati 402 <i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>
	O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida strategik boshqaruvni takomillashtirish 406 <i>Saydullayeva Nargis</i>
	Integrating Literary Texts Into Early Foreign Language Education: A Mixed-Methods Investigation of Lexical, Cognitive, and Affective Outcomes in Primary Classrooms 410 <i>Shukurova Zamira Shodiyevna</i>
	Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning metodik modeli 416 <i>Sobirov Avazbek Anvarovich</i>
	Maktabgacha yoshdagi bolalarning kichik motorikasini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati va individual yondashuv 421 <i>Norboyeva Laylo Sapar qizi</i>
	Психологические особенности проявления творческих способностей у подростков, воспитывающихся в бикарьерных семьях 425 <i>Ишбобоева Гулбарчин Рустамовна</i>
	Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini vizual materiallar vositasida o'rgatishni takomillashtirish 433 <i>Olimova Shahlo Bahodir qizi, Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati va muammolari 439 <i>Diyoraxon To'htanazarova Zokir qizi</i>
	Turkiy xalqlarning an'anaviy sport o'yinlariga yil fasllaridagi o'zgarishlarning ta'siri 443 <i>Qodirova Xalimaxon Nurmuhammad qizi</i>
	Нововведения в шкале стоимости элементов и коэффициентах компонентов программы ISU на 2026 год 447 <i>Федорова Светлана Вячеславовна</i>
	Ingliz tilidagi conjunctionlarning grammatik tasnifi va sintaktik vazifalari hamda ESP darslarida ularni o'rgatishning kommunikativ va kontekstual usullari 451 <i>Mahammadiyeva Mashxura Maxmur qizi</i>
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodikasi 456 <i>Yo'ldashova Dilso'z Umar qizi</i>
	Voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishda harakatli o'yinlarning ahamiyati 461 <i>Artikov Xayrulla Baxtiyarovich</i>
	Effectiveness of Personalized Studying via Artificial Intelligence in Teaching English as a Second Language to Non-Native Speakers 465 <i>Irzakulova Raykhon</i>
	Texnologik ta'limda mustaqil ta'limni rivojlantirish yo'llari 469 <i>Yaxshiboyev Temur-Malik Erkin o'g'li, Jonuzoqova Charos Ziyodulla qizi</i>
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda zamonaviy o'yin vositalarining aqliy va ruhiy rivojlanishga ta'siri 474 <i>Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna</i>

Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog kadrlar salohiyatini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari tahlili	479
Mamatqulova Shohsanam Dilshodovna	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini mustaqil ta'limni tashkil qilishga o'rgatishning pedagogik asoslari	485
Xamdamov Usmon Ergashevich	
Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarini innovatsion texnologiyalar asosida tashkil qilish masalasi	490
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Ibotova Shahnoza Shuxrat qizi	
Malaka oshirish tizimida sifat menejmenti: "sun'iy intellekt" va "boshqaruv mexanizmi" tushunchalarining ierarxik bog'liqligi.....	494
Allanazarova Maftuna Qobul qizi	
"Uglevodorodlar" bo'limini o'qitishni axborot kommunikatsion texnologiyalar vositasida takomillashtirish metodikasi (umumiy o'rta ta'lim maktablari 10-sinflar o'quvchilari misolida)	498
Babajanova Nilufar Pirnafas qizi	
Axborot texnologiyalari vositasida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari.....	506
Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning pedagogik xususiyatlari va tarkibiy komponentlari	510
Kabirova Zarifa Muqaddamovna	
Maktabgacha ta'limda qoraqalpoq ertaklari orqali bolalar tilini rivojlantirishning kognitiv asoslari	516
Matjanova Gulzada Annabayevna	
Issiq sharoitiga marafonchilar va futbolchilarning fiziologik moslashuvi xususiyatlari	520
Nurbayev Baxtiyor Shirinovich	
Xorijlik talabalarning tinglab tushunishdagi qiyinchiliklarini metakognitiv strategiyalar orqali bartaraf etish ..	524
Odiljonova Nilufarxon Avduvahob qizi	
O'qituvchilarda kasbiy so'nish va psixologik stress holatlarini keltirib chiqaruvchi psixologik-pedagogik omillar	528
Usmonov Salaxdin Alikulovich, Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi	
Umumta'lim maktablarida texnologik kompetensiyalarni rivojlantirishning amaldagi holati va metodik muammolari	533
Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich	
Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda raqamli texnologiyalar va ularning imkoniyatlari	538
Xujaniyozova G. S.	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy onglik darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari (oilaviy muhit misolida)	543
Yakubov Odiljon Tolibjon o'g'li	
Raqamli texnologiyalar davrida o'zbek tilining qo'llanilish istiqbollari	549
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Обучение образованию и употреблению форм числа имён существительных в школьном курсе русского языка	553
Идиева Гульмира Изомовна	

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARIDA LISONIY TAHLIL KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHNING ZAMONAVIY METODIKASI

Yo'ldashova Dilso'z Umar qizi

O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti 2-bosqich tayanch doktoranti

ORCID: 0009-0003-4070-4029

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirish masalalari ko'rib chiqilgan. Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalarida mavjud o'quv dasturlari tahlil qilingan, lisoniy tahlilni o'rgatishning hozirgi holati va muammolari aniqlangan. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar (kompetensiyaviy, matn markazli, interaktiv usullar) asosida takomillashtirish yo'llari taklif etilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, an'anaviy usullarni interaktiv va loyihaviy metodlar bilan birlashtirish bo'lajak o'qituvchilarning lisoniy kompetensiyasini sezilarli darajada oshiradi. Maqolada amaliy tavsiyalar berilgan bo'lib, ular oliy ta'lim jarayonida qo'llanilishi mumkin.

Kalit so'zlar: lisoniy tahlil, interaktiv, boshlang'ich sinf o'qituvchisi, metodika, kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik texnologiyalar, zamonaviy metod, oliy ta'lim.

Abstract: The article discusses the issues raised in the analysis of the work of teachers of the third-level class. The study analyzes the existing curricula in higher education in the Republic of Uzbekistan, identifies the current state and problems of teaching linguistics. Modern pedagogical tools (based on competence, text-centered, interactive tools) are proposed as complementary methods. The article provides for the integration of recovery instructions, traditional methods with interactive and interactive control with the methods of future teachers. The article gives practical recommendations that can be used in the process of higher education.

Key words: linguistic analysis, interactive, primary school teacher, methodology, competency-based approach, pedagogical technologies, modern method, higher education.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы, поднятые при анализе работы учителей третьего класса. Проводится анализ существующих учебных программ высших учебных заведений Республики Узбекистан, выявляется текущее состояние и проблемы преподавания лингвистики. В качестве дополнительных методов предлагаются современные педагогические инструменты (компетенционно-ориентированные, текстоориентированные, интерактивные). В статье приводятся методики реставрации, интерактивного и интерактивного контроля, сочетающие традиционные методы с методами будущих учителей. Приводятся практические рекомендации, которые могут быть использованы в процессе высшего образования.

Ключевые слова: лингвистический анализ, интерактивный, учитель начальной школы, методология, компетентностный подход, педагогические технологии, современный метод, высшее образование.

KIRISH

Hozirgi vaqtda mamlakatimizda ta'lim tizimini tubdan takomillashtirishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. "O'zbekiston – 2030" strategiyasida belgilangan vazifalarga muvofiq, boshlang'ich ta'lim sifatini oshirish masalasi alohida ahamiyat kasb etmoqda. Bunda bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, xususan, ona tili darslarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirish muhim o'rin tutadi.

Lisoniy tahlil (morfologik, sintaktik, semantik va boshqa turlar) o'quvchilarda til materiallarini chuqur anglash, nutq madaniyatini oshirish va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning asosiy vositalaridan biridir. Ammo oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ushbu yo'nalishda tayyorlashda bir qator muammolar mavjud. Ko'pincha nazariy bilimlar amaliy ko'nikmalar bilan yetarli darajada bog'lanmaydi, o'quv jarayoni an'anaviy usullarga asoslanadi. Natijada bitiruvchilar ish faoliyatlari davomida maktab darslarida lisoniy tahlilni samarali o'rgata olmaydilar. Ilmiy tadqiqotlarda (masalan, Z.A. Qo'ychiyeva, B. To'xliyev va boshqalar

ishlarida) ta'kidlanishicha, boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy rivoji to'g'ridan to'g'ri o'qituvchining lingvistik-metodik tayyorgarligiga bog'liq. Shu bilan birga, PIRLS xalqaro baholash dasturi natijalari ham O'zbekiston o'quvchilarida o'qish va tushunish ko'nikmalarini yanada takomillashtirish zarurligini ko'rsatmoqda.

Maqolada tadqiqotimizning asosiy maqsadi – bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodikasini ilmiy-nazariy asoslash va takomillashtirish yo'llarini ishlab chiqishdan iborat.

Maqolaning asosiy vazifalari:

1. Lisoniy tahlil tushunchasining nazariy asoslarini ochib berish;
2. O'zbekiston oliy ta'limida mavjud holatni tahlil qilish;
3. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning imkoniyatlarini ko'rib chiqish;
4. Amaliyotga tavsiya etish.

Tadqiqot obyekti: bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayoni.

Predmeti: lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, lisoniy tahlilni o'rgatishda integrativ va kompetensiyaviy yondashuvlarni birlashtirgan model taklif etilmoqda. Amaliy ahamiyati esa pedagogika oliy o'quv yurtlari uchun metodik qo'llanmalar yaratishda qo'llanilishi mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Lisoniy tahlil tilshunoslik va pedagogikada til materiallarini morfologik, sintaktik, semantik va boshqa jihatdan o'rganishni anglatadi. Bu jarayon o'quvchilarda nafaqat til qoidalarini bilish, balki nutqiy faoliyatda ularni to'g'ri qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ilmiy adabiyotlarda lisoniy tahlil ko'pincha til birliklarini (tovush, morfema, so'z, so'z birikmasi, gap) yaxlit tahlil qilish sifatida talqin etiladi.

O'zbek tilshunosligida lisoniy tahlil masalalari B. To'xliyev, M. Shamsiyeva, T. Ziyodova va boshqa olimlarning ishlarida yoritilgan. Ular ona tili o'qitish metodikasida grammatik va lisoniy tahlilning o'quvchilar nutqini rivojlantirishdagi o'rini alohida ta'kidlaydilar. Masalan, B. To'xliyevning "O'zbek tili o'qitish metodikasi" darsligida boshlang'ich sinflarda lisoniy tahlilning amaliy ahamiyati batafsil ochib berilgan.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlashda lingvistik-metodik tayyorgarlik muammosi Z.Sh. Burxanovning tadqiqotida chuqur o'rganilgan. Olim bo'lajak o'qituvchilarga ona tilini metodik o'rgatishda fonetika, leksikologiya, so'z yasalishi va grammatika komponentlarini integratsiya qilish zarurligini ko'rsatadi. Bu yondashuv talabalarda ilmiy dunyoqarash va nutq savodxonligini rivojlantirishga yordam beradi.

Xorijiy tajribada ham lisoniy tahlilga katta e'tibor qaratilmoqda. Rossiya pedagogikasida M.X. Shxapaseva va boshqa olimlar lingvometodik tayyorgarlikni bo'lajak o'qituvchilarning asosiy kompetensiyasi deb hisoblaydilar. Ular grammatik tahlilning turli shakllari (so'z tuzilishi, gap tahlili va matn tahlili)ni o'quv jarayoniga kiritishni tavsiya etadilar.

O'zbekistonda bu yo'nalishdagi holatni tahlil qilganda, bir qator muammolar yaqqol namoyon bo'ladi. Oliy ta'lim dasturlarida lisoniy tahlilga nazariy jihatdan e'tibor berilsa-da, amaliy mashg'ulotlar va bo'lajak o'qituvchilarning maktab amaliyotida bu ko'nikmalarni qo'llashi yetarli emas. Natijada bitiruvchilar maktab darslarida o'quvchilarga lisoniy tahlilni qiziqarli va samarali o'rgata olmayaptilar.

Xalqaro tajribalar ham bu muammoni tasdiqlaydi. PIRLS-2021 xalqaro baholash dasturi natijalariga ko'ra, O'zbekiston 4-sinf o'quvchilari o'qish savodxonligi bo'yicha 57 davlat orasida 49-o'rinni egallab, o'rtacha ko'rsatkichdan past natija (437 ball) ko'rsatgan. Bu holat boshlang'ich sinf o'qituvchilarining lingvistik va metodik tayyorgarligini yanada takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Shunday qilib, mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, lisoniy tahlilni o'rgatishda an'anaviy usullarni zamonaviy interaktiv, matn markazli va kompetensiyaviy yondashuvlar bilan birlashtirish zarur. Keyingi bo'limlarda ana shu takomillashtirish yo'llari batafsil ko'rib chiqiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda qiyosiy taqqoslash, tahlil va sintez, kuzatish hamda ilmiy manbalarni o'rganish usullaridan foydalanildi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinib, zamonaviy pedagogik texnologiyalarning imkoniyatlari o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodik yondashuvlari

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishda an'anaviy usullarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan birlashtirish zarurati mavjud. Ushbu bo'limda lisoniy tahlilni o'rgatishning takomillashtirilgan metodik yondashuvlari nazariy va amaliy jihatdan ko'rib chiqiladi.

Kompetensiyaviy yondashuv asosida lisoniy tahlilni o'rgatish

Kompetensiyaviy yondashuv hozirgi ta'lim standartlarining asosiy talablaridan biridir. Bu yondashuv doirasida lisoniy tahlil nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirish, balki talabalarda amaliy ko'nikma va malakalarni shakllantirishga qaratilishi lozim. Bunda "bilish – tushunish – qo'llash – tahlil qilish – sintez qilish – baholash" kabi Bloom taksonomiyasining yuqori darajalari asos qilib olinadi.

Matn markazli yondashuv

Zamonaviy metodikada lisoniy tahlilni o'rgatishda alohida gap yoki so'z tahlilidan ko'ra butun matn bilan ishlash ustuvorlikka ega. Matn markazli yondashuv talabalarga til birliklarini tabiiy kontekstda ko'rish imkonini beradi. Masalan, ertak, she'r yoki ma'lumot matnlari asosida morfologik va sintaktik tahlilni bir vaqtda amalga oshirish samarali natija beradi.

Interaktiv va o'yinli metodlar

Interaktiv usullar orasida quyidagilar tavsiya etiladi:

1. Guruhli muhokamalar va rol o'yinlari;
2. Vizual vositalar (mind-map, sxemalar, jadval va diagrammalar);
3. Loyihaviy topshiriqlar (masalan, "Bolalar uchun grammatik ertak yaratish");
4. Mikro-o'qitish (talabalar bir-biriga sinfda dars o'tkazish).

Raqamli vositalardan foydalanish

Zamonaviy texnologiyalar (multimedia darsliklar, interaktiv doskalar, o'quv ilovalari) lisoniy tahlilni o'rgatishni qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi. Xususan, o'zbek tilidagi grammatik tahlil dasturlari va sun'iy intellektga asoslangan vositalar (matn tahlilchilari) talabalarining mustaqil ishlash ko'nikmalarini oshirishi mumkin.

Taklif etilayotgan metodik modelning asosiy tamoyillari:

1. Integrativlik (ona tili, adabiyot va metodika fanlarini birlashtirish);
2. Amaliyotga yo'naltirilganlik;
3. Talaba faolligini ta'minlash;
4. Bosqichma-bosqich murakkablashtirish;
5. Refleksiya va o'z-o'zini baholashni joriy etish.

Ushbu yondashuvlarning birgalikdagi qo'llanilishi bo'lajak o'qituvchilarning lisoniy tahlil bo'yicha kasbiy kompetensiyasini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

O'tkazilgan nazariy tahlil va mavjud pedagogik tajribalarni umumlashtirish shuni ko'rsatadiki, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishda an'anaviy yondashuvlar yetarli emas. Zamonaviy talablar talabalarda nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham rivojlantirishni talab qiladi.

Tahlil natijalariga ko'ra, hozirgi o'quv dasturlarida lisoniy tahlil asosan alohida grammatik mavzular doirasida o'qitilmoqda. Bu esa til birliklarini yaxlit matn kontekstida o'rganish imkoniyatini cheklab qo'yadi. Natijada talabalar bitirgandan keyin maktab darslarida o'quvchilarga lisoniy tahlilni qiziqarli va tushunarli shaklda yetkazishda qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar.

Zamonaviy metodik yondashuvlarni joriy etish orqali quyidagi ijobiy natijalarga erishish mumkin:

1. Matn markazli yondashuv talabalarga til qoidalarini tabiiy kontekstda o'rganishga yordam beradi. Masalan, badiiy matnlar asosida morfologik va sintaktik tahlilni bir vaqtda amalga oshirish o'quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi.
2. Interaktiv usullar (o'yinlar, guruhli ishlar, loyihalar) talabalarining motivatsiyasini kuchaytiradi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

3. Raqamli vositalar integratsiyasi dars jarayonini zamonaviy va qulay qiladi. Interaktiv topshiriqlar, vizual sxemalar va o'quv platformalari orqali talabalar materialni chuqurroq o'zlashtiradilar.

Muhokama qilish lozimki, takomillashtirilgan metodika muvaffaqiyatli qo'llanilishi uchun quyidagi shartlar bajarilishi kerak:

1. Ona tili va metodika fanlarini integratsiya qilish;
2. Talabalarning amaliy mashg'ulotlarini ko'paytirish (maktab amaliyoti davomida lisoniy tahlil darslarini o'tkazish);
3. O'qituvchilar malakasini oshirish kurslarida zamonaviy texnologiyalarni o'qitish;
4. Baholash tizimini takomillashtirish (faqat nazariy imtihon emas, amaliy ko'nikmalarni ham baholash).

Shunday qilib, lisoniy tahlilni o'rgatish metodikasini takomillashtirish nafaqat bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini oshiradi, balki maktab o'quvchilarining ona tilini chuqur o'zlashtirishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa umumiy ta'lim sifatini yuksaltirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodikasi ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilindi. Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, hozirgi vaqtda oliy pedagogik ta'limda lisoniy tahlilni o'rgatishda an'anaviy yondashuvlar ustunlik qilmoqda. Bu esa talabalarda amaliy ko'nikmalarni yetarli darajada shakllantirishga to'sqinlik qilmoqda.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, lisoniy tahlilni o'rgatishda kompetensiyaviy, matn markazli, interaktiv va raqamli yondashuvlarni birlashtirish eng samarali yo'l hisoblanadi. Ushbu yondashuvlar talabalarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki kelajakdagi kasbiy faoliyatida lisoniy tahlilni samarali o'rgatish ko'nikmalarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi.

Asosiy xulosalar quyidagilardan iborat:

1. Lisoniy tahlil boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy va mantiqiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi.
2. Bo'lajak o'qituvchilarning lingvistik-metodik tayyorgarligini takomillashtirish maktab ta'limi sifatini oshirishning asosiy omillaridan biridir.
3. An'anaviy usullarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan birlashtirish orqali talabalarning faolligi va motivatsiyasini sezilarli darajada oshirish mumkin.

Ushbu maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar berib o'tilib, tadqiqot natijasida amaliy takliflar ishlab chiqildi:

1. Pedagogika oliy o'quv yurtlarining o'quv dasturlariga lisoniy tahlilni o'rgatish bo'yicha maxsus integrativ modul kiritish.
2. Ona tili va metodika fanlari o'rtasida yaqin hamkorlikni ta'minlash hamda matn markazli topshiriqlarni ko'paytirish.
3. Talabalarning amaliy mashg'ulotlarida mikro-o'qitish va loyihaviy ishlarning ulushini oshirish.
4. O'qituvchilar malakasini oshirish institutlarida zamonaviy interaktiv metodlar bo'yicha maxsus kurslar tashkil etish.
5. Raqamli o'quv vositalari (interaktiv darsliklar, grammatik tahlil ilovalari)ni o'quv jarayoniga keng joriy etish.

Ushbu takomillashtirishlar amalga oshirilsa, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasi yuksalib, mamlakatimiz boshlang'ich ta'lim tizimining sifati yanada oshishiga hissa qo'shadi.

Kelgusidagi tadqiqotlar uchun lisoniy tahlilni o'rgatishda sun'iy intellekt vositalarining samaradorligini chuqurroq o'rganish va maktab amaliyotida yangi metodikalarni sinovdan o'tkazish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston – 2030" strategiyasi. – Toshkent, 2023.
2. To'xliyev B. O'zbek tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: Fan, 2021. – 328 b.
3. Qo'ychiyeva Z.A. Boshlang'ich sinflarda ona tili o'qitishning zamonaviy usullari. – Toshkent: TDPU, 2022.
4. Burxanov Z.Sh. Bo'lajak o'qituvchilarning lingvistik kompetensiyasini shakllantirish. Pedagogika fanlari doktori dissertatsiyasi. – Toshkent, 2020.

5. Shamsiyeva M. Lisoniy tahlil va uning o'quv jarayonidagi o'rni // "Ona tili va adabiyot ta'limi" jurnali. – 2022. – № 3. – B. 45–52.
6. Bloom B.S. Taxonomy of Educational Objectives. – New York: Longman, 1956.
7. Ziyodova T. Matn markazli yondashuv asosida ona tili o'qitish. – Toshkent: Innovatsiya, 2023.
8. PIRLS 2021 International Results in Reading. – Boston: TIMSS & PIRLS International Study Center, 2022.
9. Shxapaseva M.X. Lingvometodika v podgotovke uchitelya nachal'nyh klassov. – Moskva: Flinta, 2019.
10. Davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlari (bakalavriat yo'nalishi – 5110800 Boshlang'ich ta'lim). – Toshkent: Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, 2021.
11. Rasulov A. Interaktiv metodlar va ularning samaradorligi // Pedagogika. – 2023. – № 4. – B. 78–85.
12. Vygotskiy L.S. Myshlenie i rech. – Moskva: Labirint, 1996.
13. Rahmonov A., Abdullayeva D. Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2024.
14. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – London: Pearson, 2015.
15. Normatov A. Raqamli texnologiyalar yordamida til o'qitish. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2023.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.